

УДК: 35:354: 002.8

Зубчик Олег Анатолійович,
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри державного управління,
Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, 01601, м. Київ, вул. Во-
лodyмирська, 64/13, тел.: (044) 239 31- 3,
e-mail: zubchuk@ukr.net

ORCID: 0000-0001-6480-409X

Зубчик Олег Анатольевич,
кандидат философских наук, доцент,
доцент кафедры государственного
управления, Киевский национальный
университет имени Тараса Шевченко,
01601, г. Киев, ул. Владимирская, 64/13,
тел.: (044) 239 31 23, e-mail: zubchuk@ukr.
net

ORCID: 0000-0001-6480-409X

Zubchuk Oleg Anatoliiovych,
PhD in Philosophy, Associate professor,

Associate professor of Public Administration, Taras Shevchenko National University
of Kyiv, Kyiv, 01601, Str. Volodymyrska, 64/13, tel.: (044) 239 31 23, e-mail: zubchuk@
ukr.net

ORCID: 0000-0001-6480-409X

DOI <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i11.21>

АДМІНІСТРАТИВНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Анотація. Проаналізовано зміст визначень ефективності державного управління. Розглянуто адміністративну ефективність у контексті предметного поля науки державного управління. Наведено методики та моделі дослідження конкурентоспроможності країн. Показано, що конкурентоспроможність як аналітичний інструмент дає можливість досліджувати ефективність державного управління. Адміністративна ефективність є фактором підвищення конкурентоспроможності країни. Відмічено, що завдання адміністративної ефективності як показника — це відображення розуміння діяльності інститутів, яка залежить від ефективності і поведінки як державних, так і приватних учасників. Це правова та адміністративна основа, в рамках якої

особи, фірми та уряди взаємодіють між собою. Саме вона визначає якість державних установ. Через цей інструмент країна впливає на конкурентоспроможність країни, зростання економіки і добробут суспільства.

Неефективне державне управління є не лише розповсюдженим явищем, пов'язане з великими витратами для суспільства, а досить часто й завдяки відсутності прийнятих моделей аналізу ефективності призводить до безвідповідальності. Тому уведення та поширення в практиці дослідження, при аналізі та консультуванні здобутків наукової теорії державного управління, зокрема, результатів глибоких досліджень конкурентоспроможності, не лише економічних показників, а оцінки наслідків важливих для стабільного розвитку суспільно-політичних та управлінських явищ і процесів, сприятиме зайняттю провідного місця наукового управління (менеджменту) незалежного від політичної ідеології. Зауважено, що сьогодні матричні методи відіграють важливу роль у стратегічному аналізі політики. Проте всі вони потребують повної та надійної інформації відносно стану сегменту державної політики, сильних та слабких сторін. У зв'язку з цим побудова матриць повинна супроводжуватись постійною роботою зі збору інформації, що в наш час не здійснюється на системній основі.

Ключові слова: ефективність, державне управління, адміністрація, державна політика, конкурентоспроможність країни.

АДМИНИСТРАТИВНАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КАК ПРЕДМЕТ ИССЛЕДОВАНИЯ НАУКИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ И ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СТРАНЫ

Аннотация. Проанализировано содержание определений эффективности государственного управления. Рассмотрена административная эффективность в контексте предметного поля науки государственного управления. Приведены методики и модели исследования конкурентоспособности стран. Показано, что конкурентоспособность как аналитический инструмент дает возможность исследовать эффективность государственного управления. Административная эффективность является фактором повышения конкурентоспособности страны. Отмечено, что задача административной эффективности как показателя — это отражение понимания деятельности институтов, которая зависит от эффективности и поведения как государственных, так и частных участников. Это правовая и административная основа в рамках лица, фирмы и правительства взаимодействуют между собой. Именно она определяет качество государственных учреждений. Благодаря этому инструменту страна влияет на конкурентоспособность страны, рост экономики и благосостояние общества.

Неэффективное государственное управление является не только распространенным явлением, связано с большими затратами для общества, а зачастую и благодаря отсутствию принятых моделей анализа эффективности приводит к безответственности. Поэтому введение и распространение в пра-

ктике исследования, при анализе и консультировании достижений научной теории государственного управления, в частности, результатов глубоких исследований конкурентоспособности, не только экономических показателей, а оценки последствий важных для стабильного развития общественно-политических и управленческих явлений и процессов, способствовать занятию ведущего места научного управления (менеджмента) независимого от политической идеологии. Замечено, что сегодня матричные методы играют важную роль в стратегическом анализе политики. Однако все они требуют полной и надежной информации относительно состояния сегмента государственной политики, сильных и слабых сторон. В связи с этим построение матриц должно сопровождаться постоянной работой по сбору информации, что в наше время не осуществляется на системной основе.

Ключевые слова: эффективность, государственное управление, администрация, государственная политика, конкурентоспособность страны.

ADMINISTRATIVE EFFICIENCY AS A SUBJECT OF RESEARCH OF SCIENCE OF STATE ADMINISTRATION AND FACTOR OF IMPROVING COMPETITIVENESS OF COUNTRIES

Abstract. The content of the definitions of the efficiency of government is analyzed. Administrative efficiency is considered in the context of the subject field of public administration science. The methods and models of research of competitiveness of countries are presented. It is shown that competitiveness as an analytical tool provides an opportunity to study the efficiency of public administration. Administrative efficiency is a factor in increasing the competitiveness of the country. It is noted that the task of administrative efficiency as an indicator is a reflection of the understanding of the activities of institutions, which depends on the efficiency and behavior of both public and private participants. This is the legal and administrative framework within which individuals, firms and governments interact with one another. It determines the quality of state institutions. Through this tool, the country affects the competitiveness of the country, the growth of the economy and the welfare of society. Ineffective state governance is not only a widespread phenomenon, which is associated with high costs for society, but rather often due to the lack of accepted models of efficiency analysis, it leads to irresponsibility. Therefore, the introduction and dissemination in the practice of research, analysis and advising on the achievements of the scientific theory of public administration, in particular, the results of in-depth research on competitiveness, not only economic indicators, but also the assessment of the implications of socio-political and managerial phenomena and processes that are important for the stable development, will promote occupation of the leading place scientific management (management) independent of political ideology. It is noted that today matrix methods play an important role in the strategic analysis of politics. However, they all need complete and reliable information regarding the state of the state policy segment, strengths and weaknesses. In this regard, the construction of matrices should be accompanied by constant

work on the collection of information, which in our time is not implemented on a systematic basis.

Keywords: efficiency, state administration, administration, state policy, competitiveness of the country.

Постановка проблеми. Одна з особливостей сучасного (з 50-х років минуло століття до теперішнього часу) етапу розвитку науки державного управління — це не тільки переосмислення досягнень попереднього розвитку галузі, а й пошук нового, більш дієвого інструментарію. Дискутуються питання структури, поведінки, культури організації (концепція організаційного розвитку), питання дослідження проблем адміністрування, державних політик, наукового їх обґрунтування (новий державний менеджмент) у контексті підвищення ефективності функціонування системи державного управління. А також завдяки її адаптивності, гнучкості, професіоналізму державних службовців, базуванню прийняття рішень на науковій обґрунтованості, сучасних знаннях. Крім того, метою ефективного державного управління стає реалізація стратегій, які узгоджуються зі змінами у сфері глобального, регіонального ринків щодо ефективного включення в світову економіку та підвищення конкурентоспроможності країни, антикризового регулювання, структурно-технологічної перебудови, підвищення рівня життя населення. Ці стратегії мають бути ефективними. Вони мають підвищувати конкурентоспроможність країни, діяти “на випередження”, мати соціальне спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність державного управління — зміст поняття, підходи до оцінювання, результативність та обмеженість окремих методологій досліджується останнім часом досить часто та змістовно (В. Авер'янов, Г. Атаманчук, В. Бакуменко, В. Баштанник, М. Болрідж, К. Вайс, Е. Ведунг, Р. Каплан, А. Мельник, Н. Нижник, О. Оболенський, О. Ткачова, І. Шульга). Конкуренція як суспільний феномен, політична проблема та проблема підвищення конкурентоспроможності держави, країни, суспільства як предмет досліджень економічних і соціогуманітарних наук загалом не нові. Разом з тим у галузі науки державного управління науковій проблемі адміністративної ефективності як фактору підвищення конкурентоспроможності країни приділяється надто мало уваги.

Мета статті — схарактеризувати можливості посилення впливу наукової складової у процесах дослідження адміністративної ефективності в Україні, а також щодо визначення інноваційних напрямів розвитку українського суспільства шляхом включення до сфери наукових досліджень концепту “конкурентоспроможність”. Дослідження конкурентоспроможності як результату ефективного державного управління, зокрема як ефективності адміністрування, мають важливе практич-

не значення як для держав-лідерів, так і для тих держав, які прагнуть покращити своє становище у сучасному світі, що постійно змінюється. Конкурентоспроможність — це не лише економічні показники, це оцінка наслідків важливих для стабільного розвитку суспільно-політичних та управлінських явищ і процесів. Постає завдання дослідити поняття адміністративної ефективності у контексті розуміння конкурентоспроможності країни, з'ясування сутності підвищення конкурентоспроможності країни як управлінської проблеми, з'ясування можливостей адміністративної ефективності фактору підвищення конкурентоспроможності країни.

Виклад основного матеріалу. В. Вілсон, Ф. Гуднау, М. Вебер — саме з цими іменами пов'язують початок формування науки державного управління. Ідея В. Вілсона про “адміністративну ефективність” показує, як можна використовувати в адміністративно-державному управлінні методи організації та управління, які вже довели свою ефективність на основі високого професіоналізму адміністрування в бізнесі, адже “питання управління — це не політичні питання” [1], тому державні службовці мають підбиратися за їхньою професійною компетентністю, а не політичною належністю, гендерною ознакою тощо. Поділяючи цю думку, Ф. Гуднау вважав, що функції між політиками і адміністраторами повинні бути чітко розмежовані, причому політики контролюють діяльність адміністраторів, а останні, у свою чергу, підпорядковуються рішенням політиків. Він вважав, що “адміністрація”

в народі означає виконавчу чи адміністративну владу., “адміністрація”, коли вона використовується як показник функціонування влади, здатна просувати ідею про те, що цю функцію уряду можна знайти лише в роботі влади, яку окремо називають виконавчими чи адміністративними органами. Їх, у свою чергу, можна сприймати як обмежені виконанням функції адміністрації...” [2, с. 20]. М. Вебер також був переконаний, що політика не має бути професією чиновника. Державний службовець має “керувати” насамперед неупереджено, причому ця вимога може бути застосована навіть до “політичних” управлінських чиновників, які здійснюють управлінські функції як професійну роботу, в силу ділового службового обов'язку (*sine ira et studio*, “без гніву і пристрасті він повинен вершити справи”) [3, с. 161]. Тому чиновники рекрутуються до складу апарату управління винятково на основі своєї освіти, професіоналізму і компетентності, і ці ж якості постійно підтримують їхню владу. Отже, завдання службовців державної адміністрації полягає в умінні застосовувати управлінські принципи до конкретних ситуацій. Професійні державні службовці — це не тільки висококваліфіковані фахівці духовної праці, а й люди честі. Без цього, на думку М. Вебера, виникла б фатальна небезпека жажливої корупції та низького міщанства, що поставило б під загрозу суто технічну ефективність держапарату.

Під впливом цих ідей провідне місце в теорії державного управління відразу ж зайняли питання наукового управління (менедж-

менту), незалежного від політичної ідеології.

Натомість Г. Райт зауважував, що у цьому питанні є й інші традиції, відмінні від американської, щодо розуміння предмета державного управління [4], де традиційно державне управління вважають виконавчим аспектом урядування, “воно ніби складається з усіх тих видів діяльності, які потрібні для здійснення курсу вибраних посадових осіб, а також діяльності, яка асоціюється з розвитком цих курсів” [4, с. 10].

Ці проблеми не втратили своєї актуальності і сьогодні. Більше того, їхній розгляд отримав додатковий фокус уваги — аналіз державного управління, публічного управління та адміністрування з точки зору ефективності. Як оцінити ефективність, економічність, результативність... тощо, якщо йдеться про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування?

У вітчизняній науці державного управління пропонуються окремі точки зору. Зокрема, досліджуючи ефективність державного управління, як результат, співвідношення між витратами на його досягнення, В. Білоус розрізняє три основних поняття ефективності державного управління: “загальну соціальну ефективність державного управління”, “ефективність організації і функціонування суб’єктів державного управління” та “ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб” [5].

Разом з тим у більшості зарубіжних країн при оцінюванні соціально-економічних результатів діяльності державного сектору беруть показники ефективності та результа-

тивності. Так, Л. Приходченко, розглядаючи питання про можливості підвищення ефективності діяльності органів публічної влади, обґрунтувала принципи оцінювання. Це — об’єктивність, системність, диференціація на зовнішню та внутрішню ефективність, порівняння, процес (постійність оцінювання), комплексність, динамічність. Авторкою описано просту модель оцінювання ефективності (“мета — вхідні ресурси — внутрішній процес — ефективність/продуктивність”), але конкретних критеріїв не надано. Водночас авторкою узагальнено, що оцінки ефективності залежать від низки умов (політичних, економічних, соціальних, природних, науково-технічних) і є історично відносними з плином часу, яка б складова (функціональна, діяльнісна, витратна) не бралася до уваги суб’єктами її здійснення [6, с. 8–9]. Можна припустити, що під ефективністю у цьому випадку розуміють співвідношення між продуктом та ресурсами, які використали для його створення з огляду на результат, а під результативністю — ступінь досягнення декларованих цілей. Різні теоретичні підходи до трактування поняття “ефективність державного управління” детально описані також В. Фомінім [7]. Якщо ефективність розглядати на основі результативності — отримаємо як показник результат професіоналізму адміністрації (адміністративну результативність — адміністративну ефективність). Вона є наслідком застосування дієвих методів управління за зразком, як у бізнесі, як міра виділення ресурсів і критерій кінцевої оцінки рішень з державного

управління. Це дає змогу здійснити розмежування політики та управління, дає чіткі критерії до кандидатів, показує вимірюваність результатів, регламентацію функцій, береться до уваги мотивація. Але ми матимемо й те, що перебування чиновників на посадах знижує ефективність роботи апарату і, найголовніше, суперечить “раціональному принципу” оцінювати кожну людину і ситуацію за значущістю й неповторністю. Також можна говорити про обмеженість “влади компетенцій” “владою харизми” (В. Вілсон, Ф. Гуднау, М. Вебер).

Ефективність нерідко розглядається і як корисність, здатність задовольнити потреби суспільства, як результативність — ефект впливу суб’єкта на об’єкт управління (Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенс, І. Розпутенко). На нашу думку, основний мінус у тому, що отримуємо більшу суб’єктивність оцінювання. Коли йдеться про ефективність, як результат, співставлений із витратами на його досягнення (причому витрати включають як прямі витрати на систему управління, так і витрати на реалізацію управлінських рішень (А. Мельник, О. Оболенський, А. Васіна, Л. Гордієнко), маємо можливість співставлення мети цілей та ресурсів.

Окрім того, ефективність державного управління пропонується також досліджувати через політико-управлінські відносини за допомогою кількісних та якісних показників. Розглядаючи такі відносини, як систему масового обслуговування, зокрема, І. Шульга [8] для визначення кількісних показників роботи державного органу влади застосовує

дослідження операцій немарківських систем масового обслуговування. Авторці це дало змогу, по-перше, окреслити можливості застосування математичного апарату для вивчення результативності політико-управлінських відносин із врахуванням специфіки державотворення в Україні, по-друге, розробити методичні рекомендації щодо застосування дослідження операцій для немарківських систем масового обслуговування з метою визначення кількісних показників роботи органу державної влади на конкретних прикладах, по-третє, зробити висновки про те, що на сучасному етапі державотворення Україні притаманна гібридна модель політико-управлінських відносин, яка характеризується відсутністю чіткого розмежування як між політиками і державними службовцями, так і їхньою участю у розробленні політичного курсу розвитку держави [8]. Разом з тим можемо припустити, що ця методологія має і обмеження у дослідженні, зокрема в теорії прийняття управлінських рішень.

Отже, у вітчизняній науковій думці ефективність державного управління часто розуміють через результативність управління (Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мертенс, І. Розпутенко) [9], як цільову спрямованість на створення потрібних, корисних речей, здатних задовольняти певні потреби, забезпечувати досягнення кінцевих результатів, адекватних поставленим цілям управління, а “результативність управління” — це ефект впливу суб’єкта на об’єкт управління. Тому оцінка ефективності державного управління — це доволі складна проблема. Як наголошує О. Ткачова,

“складність цієї проблеми полягає у відсутності в державному секторі єдиного показника результату, яким є для комерційних структур прибуток” [10].

Як виміряти результат діяльності установи державного сектору управління (органу державної влади, місцевого самоврядування, організації, підприємства тощо, який виконує певні функції в галузі державного, адміністративного, партійного, громадського, комерційного управління, контролю, нагляду)? О. Ткачова дослідила, що поширеним тлумаченням ефективності управління (А. Мельник, О. Оболенський, А. Васіна, Л. Гордієнко) є “результат, співставлений із витратами на його досягнення (причому витрати включають як прямі витрати на систему управління, так і витрати на реалізацію управлінських рішень)” [10].

На сьогодні в Україні все частіше ефективність державного управління пов’язують з компетенціями державних службовців. Під час реформування державного управління в Україні питання професійних компетентностей кандидатів є одним з ключових серед критеріїв побудови нової системи державної служби. З цією метою урядом України схвалено Концепцію запровадження посад фахівців з питань реформ, яка розрахована на період до 2020 р. і “повинна забезпечити оновлення і посилення кадрового потенціалу державних органів, суттєво збільшити ефективність їх роботи з підготовки та реалізації ключових національних реформ, спрямованих на підвищення рівня життя громадян України та зростання позицій нашої держави у

світових рейтингах конкурентоспроможності” [11].

Тож є потреба глибше проаналізувати, по-перше, зв’язок ефективності державного управління з конкурентоспроможністю країни, по-друге, глибше дослідити аналітичні можливості конкурентоспроможності.

В Україні конкурентоспроможність досліджують наукові колективи Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України (під керівництвом Я. Жаліло) [12], Інституту економіки та прогнозування НАН України (під керівництвом І. Крючкової) [13], Ради конкурентоспроможності України (під керівництвом Ю. Полунєєва) [14], економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (під керівництвом Б. Базилевича), Центру ринкових реформ (під керівництвом В. Ланового).

Конкурентоспроможність національних економік і країн визначається численними і досить різноплановими факторами. Про це свідчать щорічні звіти Всесвітнього економічного форуму (The Global Competitiveness Report), який складає рейтинг країн на Індексі глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index) [15] та провідного європейського Інституту менеджменту (Швейцарія), який здійснює дослідження країн, укладаючи “Щорічний рейтинг глобальної конкурентоспроможності” (The IMD World Competitiveness Yearbook) [16].

Експерти Всесвітнього економічного форуму визначають конкурентоспроможність як сукупність

установ, політики та факторів, що визначають рівень продуктивності економіки, яка, у свою чергу, встановлює рівень процвітання, якого може досягти економіка. Індекс конкурентоспроможності (GCI) поєднує в собі 114 показників, які фіксують поняття, що має значення для продуктивності та довгострокового процвітання. Ці показники згруповані у 12 блоків: інститути, інфраструктура, макроекономіка, навколишнє середовище, здоров'я та початкова освіта, вища освіта та навчання, ефективність ринку товарів, ефективність ринку праці, розвиток фінансового ринку, технологічна готовність, розмір ринку, бізнес та інновації. Ці стовпи по черзі організовані в три підіндекси: основні вимоги, підвищення ефективності, інновації, фактори. Три підіндекси отримують різну вагу в розрахунку загального індексу залежно від стадії розвитку кожної окремої економіки, зокрема за ВВП на душу населення та часткою експорту сировини. Індекс включає статистичні дані організацій міжнародного рівня (МВФ, Світовий банк, спеціалізовані установи Організації Об'єднаних Націй) та результати експертного опитування.

Але це не всі. Тож на сьогодні використовують різні методи та моделі конкурентоспроможності, індекси та окремі індикатори. Відомі такі, як класична модель, модель Портера, модель подвійного ромба, дев'ятифакторна модель та модель двоїстого подвійного конкурентного ромба, окремі з яких представлені в описі та узагальненні В. Берестенком (2011) [17]. Крім того, є й інші міжнародні рейтинги країн, які відображають по-

зиції країн світу за загальними статистичними показниками, а також спеціальними соціальними, економічними та політичними індексами й рейтингами. Наведемо групування цих методів та моделей з коротким аналізом "сильних" сторін та недоліків.

Аналітичні, матричні моделі — це класична модель, модель Портера, модель подвійного ромбу, модель дев'яти факторів, модель конкурентного ромба, матриця "темпу/частка ринку" (БКГ), матриця "привабливість галузі/становища в конкуренції" (матриця МакКінсі), SWOT та PEST аналізи. З їхньою допомогою здійснюється оцінка відповідності мети стратегії управління та ресурсів, можливість оцінки поточного стану та можливість прогнозу. Особливість у тому, що вони мають самодостатність щодо висновків, а також у комплексності таких дослідженнях. Зокрема, застосовано комплексні критерії, які детальніше характеризують позицію бізнес-напряму на ринку, привабливість галузі та конкурентоспроможність підприємства. Використання досить широкого кола показників для формування комплексного критерію дає змогу оцінити внесок кожного та розробити відповідні заходи для змін, за потреби. Але в них відсутні кількісні виміри, вони мають загальний характер рекомендацій, що не дає реальних ключів до виявлення перспектив тих чи інших напрямів розвитку. Більше того, ринкові параметри розглядаються у статичності. Отже, це призводить до помилок в оцінці перспектив, конкурентоспроможності напрямів державної політики, розвитку, які

оцінюються поверхово, відсутні методичні рекомендації до розрахунків окремих складових (наприклад, таких показників, як технологічні можливості, рівень управління тощо).

Економіко-математичні, математичні методи та математичні моделі оцінки та управління конкурентоспроможністю промисловості, галузі, регіону, що функціонує в ринкових умовах, містять показники, які характеризують конкурентоспроможність вироблених суспільних благ, вартості та структури капіталу, що фінансує ринкову діяльність (фінансова сфера), інтегральні показники, представлені у вигляді середньозважених характеристик, відображають конкурентоспроможність різних сфер діяльності, розрахунок чистих показників.

Комплексні, які беруться на основі індексів. Це, по-суті, зведені індекси. Серед них такі, як індекс глобальної конкурентоспроможності, розвитку людського потенціалу, задоволення життям, демократії, глобальний індекс миру, неспроможності держав, сприйняття корупції, економічної свободи, легкості ведення бізнесу, логістичної ефективності, прав власності, інновацій тощо. Для них характерна деталізація критеріїв, комплексність, можливість використання показника корисного ефекту, одночасність відображення ступеня задоволення суспільства та ефективності діяльності. Проте вони мають суб'єктивні оцінки, можливість інтерпретації окремих даних, можлива нерівнозначність показників. А конкуренція індексів між собою може спричинити викривлення загальної оцінки.

І, зрештою, одиничні та комплексні. Вони будуються на основі статистики. Одиничні показники, наприклад, ВВП/душ. та комплекс одиничних показників, наприклад, індикатори рівня життя (Кальверта — В. Хендерсон). Їхня особливість — це відносна простота та легкість здійснення розрахунку, врахування окремих одиничних показників, систематичність розрахунків відповідними установами. Хоч і тут можливі похибки при зведенні показників, неможливість оперативного розрахунку без даних статистичних звітів відповідальних державних установ.

Варто зауважити, що сьогодні матричні методи відіграють важливу роль у стратегічному аналізі політики. Проте всі вони потребують повної та надійної інформації щодо стану сегмента державної політики, сильних та слабких сторін. У зв'язку з цим побудова матриць повинна супроводжуватись постійною роботою зі збору інформації, що в наш час не здійснюється на системній основі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У вітчизняній науковій думці сформовані найпоширеніші підходи до розуміння ефективності державного управління, як загальної соціальної ефективності державного управління, як ефективності організації і функціонування суб'єктів державного управління та як ефективності діяльності управлінських органів і посадових осіб, але принципи, критерії та фактори дослідження ефективності досить розмиті, не збалансовані, не містять чітких змістовних маркерів, а разом з тим можуть бути не завжди й такими, що повною мірою відображають якісний

результат діяльності органу державного управління.

Ефективність державного управління та адміністративна ефективність не тотожні, але в змістах та підходах стосовно побудови моделей дослідження ефективності діяльності державних інституцій та реалізацій державних політик часто ці межі відсутні або бачаться нечітко.

Завдання адміністративної ефективності як показника — це відображення розуміння діяльності інститутів, яка залежить від ефективності і поведінки як державних, так і приватних учасників. Це правова та адміністративна основи в рамках якої особи, фірми та уряди взаємодіють між собою. Саме вона визначає якість державних установ. Через цей інструмент країна впливає на конкурентоспроможність країни, зростання економіки і добробут суспільства.

Неефективне державне управління є не лише розповсюдженим явищем, пов'язаним з великими витратами для суспільства, а й досить часто завдяки відсутності прийнятих моделей аналізу ефективності призводить до безвідповідальності. Тому введення та поширення в практиці дослідження, в аналізі та консультуванні здобутків наукової теорії державного управління, зокрема результатів глибоких досліджень конкурентоспроможності, не лише економічних показників, а й оцінки наслідків важливих для стабільного розвитку суспільно-політичних та управлінських явищ і процесів, сприятиме зайняттю провідного місця наукового управління (менеджменту), незалежного від політичної ідеології.

Перспективами подальших досліджень є напрацювання інструментів оцінювання адміністративної ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Woodrow Wilson*. The Study of Administration // Source: Political Science Quarterly. — Vol. 2. — № 2 (Jun., 1887). — P. 197–222. — URL: <http://www.jstor.org/stable/2139277>. — Accessed: 02/01/2018. — Назва з екрану.
2. *Frank Johnson Goodnow*. Politics and Administration: A Study in Government. New York, The Macmillan company; London, Macmillan & co., ltd. 1900. — 302 p. — URL: https://ia800304.us.archive.org/29/items/politicsadminis00good/politicsadminis00good_bw.pdf — Accessed: 02/01/2018. — Назва з екрану.
3. *Макс Вебер*. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. — К., 1998. — С. 157–172.
4. *Райт Г.* Державне управління / Глен Райт ; пер. з англ. В. Івашко. — К. : Основи, 1994. — 191 с.
5. *Білоус В. В.* Ефективність діяльності органів державної влади / В. В. Білоус [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://kds.org.ua/blog/efektivnist-diyalnosti-organivderzhavnoi-vladi>. — Назва з екрану.
6. *Приходченко Л.* Ефективність діяльності органів публічної влади: інструменти та фактори оцінювання / Л. Приходченко // Зб. наук. пр. Нац. акад. держ. управління при Президентіві України. — 2009. — Вип. 1. — С. 3–12.
7. *Фомін В. В.* Теоретичні підходи до трактування поняття “ефективність державного управління” / В. В. Фомін [Електронний ресурс] // Дер-

- жавне управління: удосконалення та розвиток. — 2011. — № 11. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_11_27. — Назва з екрану
8. Шульга І. Л. Політико-управлінські відносини в системі державного управління: тенденції, концепції, удосконалення: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 "Теорія та історія держ. упр." / І. Л. Шульга; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. — Київ, 2016. — 20 с.
 9. *Ефективність* державного управління / Ю. Бажал, О. Кілієвич, О. Мергенс та ін. ; за заг. ред. І. Розпутенка. — К. : К.І.С., 2002. — 420 с.
 10. Ткачова О. Ефективність державного управління: поняття та підходи до оцінювання / О. Ткачова [Електронний ресурс] // Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентіві України. — 2013. — № 2. — С. 30–37. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_2_6. — Звернення 06.01.2018.
 11. *Про схвалення* Концепції запровадження посад фахівців з питань реформ [Електронний ресурс] // Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. — Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/pras/249552384> — Звернення 05.01.2018.
 12. Жаліло Я. А. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк, Я. В. Белінська та ін.; за ред. Я. А. Жаліла. — К. : НІСД, 2005. — 388 с.
 13. *Конкурентоспроможність* економіки України: стан і перспективи підвищення / за ред. І. В. Крючкової. — К.: Основа, 2007. — 488 с.
 14. Полунєєв Ю. В. Конкурентоспроможність країни як національна ідея або останній шанс для України / Ю. В. Полунєєв // Екон. аналіз. — 2011. — Вип. 8. — Ч. 1. — С. 152; *Полунєєв Ю. В.* Підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни як домінанта стратегічного антикризового управління / Ю. В. Полунєєв // Екон. часопис — XXI. — 2011. — № 1/2. — С. 23–27.
 15. *The Global Competitiveness Index. Report 2017* [Електронний ресурс] // The World Economic Forum. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports>. — Назва з екрану.
 16. *The IMD World Competitiveness Yearbook. 2017.* — Режим доступу: <http://www.imd.org/wcc/news-wcy-ranking/> — Назва з екрану.
 17. Берестенко В. І. Сучасні підходи до аналізу національної конкурентоспроможності // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — 2011. — № 2. — С. 62–68.
 18. *Енциклопедичний словник з державного управління: Ч. 1. А–Г* [Електронний ресурс] / уклад. Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна; Нац. академія держ. управління при Президентіві України. — К. : НАДУ, 2010. — С. 1–128.

REFERENCES

1. *Wilson W.* (1887). *The Study of Administration*, Source: *Political Science Quarterly*. — Vol. 2. — № 2 [Online], available at: <http://www.jstor.org/stable/2139277> (Accessed 25 Jan 2018).
2. *Goodnow F.J.* (1900). *Politics and Administration: A Study in Government*. The Macmillan company / Macmillan & Co., ltd. London, New York, UK, USA.
3. *Weber M.* (1998), *Sotsiolohiia. Zahalnoistorychni analizi. Polityka* [Sociology. Historical analyzes. Policy], Kyiv, Ukraine.

4. *Wright G.* (1994), *Derzhavne upravlinnia* [Public Administration], Kyiv, Ukraine.
5. *Bilous V.* (2009), "The Effectiveness of the Activities of Public Authorities" Electronic Resource [Online], available at: <http://kds.org.ua/blog/efektivnist-diyalnosti-organivderzhavnoi-vladi> (Accessed 25 Jan 2018).
6. *Pryhodchenko L.* (2009) Efficiency of public authority activity: tools and factors of evaluation // *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. — Is. 1. — P. 3–12.
7. *Fomin V. V.* (2011) Theoretical approaches to the interpretation of the concept of "efficiency of state administration" // *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. — № 11 [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_11_27 (Accessed 25 Jan 2018).
8. *Shulga I. L.* (2016) Political-administrative relations in the system of state administration: tendencies, concepts, improvement // Ph.D. Thesis, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
9. *Bajal Y., Kilievich O., Mertens O.* and others (2002), *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia* [Effectiveness of State Administration], Kyiv, Ukraine.
10. *Tkachova O.* The Effectiveness of State Administration: Concepts and Approaches to Evaluation [Efektivnist derzhavnoho upravlinnia: poniattia ta pidkhody do otsiniuvannia] // *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. — Is. 1. — P. 30–37.
11. *About* the approval of the Concept for introduction of reform specialist positions [Pro skhvalennia Kontseptsii zaprovadzhennia posad fakhivtsiv z pytan reform], [Online], Government portal. The unified web-portal of executive bodies of Ukraine, available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249552384> — Appeal 05/01/2018 (Accessed 25 Jan 2018).
12. *Jalilo Y. A.* (2005) *Konkurentospromozhnist ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii* [Competitiveness of Ukraine economy in the conditions of globalization], Kyiv, Ukraine.
13. *Konkurentospromozhnist ekonomiky Ukrainy: stan i perspektyvy pidvyshchennia* (2007) [Competitiveness of the Ukrainian economy: the state and prospects of increase], Kyiv, Ukraine.
14. *Poluneev Y. V.* (2011) Competitiveness of the country as a national idea or the last chance for Ukraine [Konkurentospromozhnist krainy yak natsionalna ideia abo ostannii shans dlia Ukrainy] // *Ekonomichniy analiz*. — Is 8. — Part 1. — P. 152.
15. *The Global Competitiveness Index. Report 2017* (2017). The World Economic Forum, Switzerland.
16. *The IMD World Competitiveness Yearbook. 2017.* (2017) [Online], available at: <http://www.imd.org/wcc/news-wcy-ranking/> (Accessed 25 Jan 2018).
17. *Berestenko V. I.* (2011) Modern approaches to the analysis of national competitiveness [Suchasni pidkhody do analizu natsionalnoi konkurentospromozhnosti] // *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. — № 2. — P. 62–68.
18. *Surmin Y. P., Bakumenko V. D., Mikhnenko A. M.* and others (2010), *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic Dictionary of State Administration: Ch. 1. A–D], National Academy of State Administration under the President of Ukraine. Kyiv, Ukraine. — P. 1–128.